

Konstandinos Kavafis

Visat núm. 4
(octubre 2007)

per Montserrat Franquesa i Joaquim Gestí

Konstandinos Kavafis (1863-1933) produí, tancat al seu apartament d'Alexandria, una obra poètica d'extensió limitada i única pel to pessimista i el sentiment tràgic davant la vida. De fet, literàriament parlant Kavafis pertany, juntament amb Kazantzakis i Sikelianós, al grup d'escriptors grecs anomenats «les grans vocacions del decadentisme».

Tot i tractar-se de poetes completament diferents, la idea de concebre la vida com una manera d'art, els uneix dins del decadentisme regnant a l'Europa de fi de segle. Hereus de una estètica romàntica, s'imposaren una identificació entre artista i obra, per tal de superar el pessimisme de l'existència humana. Com diu Josep Pla, els poemes de

Kavafis «són poesies extremament senzilles, sense pedanteria, sense la més petita utilització de l'intel·ligible galimaties de la poesia d'avui, que és horrible». Kavafis va néixer a Alexandria, Egipte. Fill d'una família benestant, originària de Constantinoble, el negoci familiar va fer fallida i va haver d'emigrar, a Anglaterra primer, i després a Constantinoble. L'any 1885 tornà a Alexandria amb la seva mare, que havia estat molt lligada als grecs més notoris de Bizanci. Des d'aleshores residí sempre a la ciutat i, no podent acomplir la seva primerenca vocació intel·lectual, treballà com a funcionari de l'administració la resta de la seva vida. Com diu Josep Pla, «una vida sense brillantor, a peu pla».

La seva poesia té dos eixos centrals. D'una banda, l'evocació malaltissa, morbosa i constant dels amors homosexuals perduts i de la voluptuositat que ofereixen a qui, segons el poeta, gosa gaudir-ne. L'altre eix és la mitificació de la ciutat d'Alexandria, últim testimoni d'un hel·lenisme que s'enfonsa sense que la nissaga grega, hereva també del gloriós passat bizantí, pugui evitar-ho.

La fama i la divulgació de la seva obra es degué, en certa manera, a una coincidència. En el curs de la Segona Guerra Mundial visità Alexandria l'escriptor anglès Forster. Conegué Kavafis i es feren amics. Més tard, Forster parlà a Londres de Kavafis amb grans elogis i aquest fou l'origen de la consideració dels seus poemes. De seguida aparegueren ressenyes sobre Kavafis, algunes molt completes i elogioses, i ràpidament seguiren traduccions, de primer a l'anglès, i posteriorment a altres llengües europees. Destaquen les versions al francès de Margueritte Yourcenar i Konstantinos Dimaras, de 1944.

Pel que fa a Catalunya, la recepció de Kavafis començà alguns anys més tard, el 1962, en què apareix la traducció de Carles Riba. Després seguiren les versions de Joan Ferraté, Eudald Solà, Carles Miralles, Avellà i Garcès..., fins a completar tota l'obra kavafiana, tant la canònica com la inèdita.